

јеката. Међутим, пошто аутор није располагао потпуном документацијом за проблем који разматра, јер је имао на расположењу само грађу из Дипломатског архива ДСИП-а, није ни успео да расветли са успехом све моменте из ових преговора, а пре свега питање интервенције руске владе за њихов прекид.

Разноврсношћу тематике и научном вредношћу прилога, што у првом реду важи за прве две расправе, Одељење за историске науке Института друштвених наука успешно се претставило нашој научној јавности, тако да се наредна издања, како зборника тако и осталих едиција, могу очекивати са пуно поверења.

С обзиром на зборнички карактер приказане публикације у њој нису заступљене рубрике уобичајене у часописима (хроника, прикази, итд.).

Б. П.

РАД ЈУГОСЛАВЕНСКЕ АКАДЕМИЈЕ ЗНАНОСТИ И УМЈЕТНОСТИ, Загреб, 1959, књ. 318

Ова књига РАДА ЈАЗУ, као и оне раније, комплексног је садржаја. На челу је објављена одлична студија Душана Чалића — Изградња тешке индустрије и њена улога у привредном развоју ФНРЈ (у раздобљу од 1946 до 1957). Аутор је на темељу прецизних изворних података реконструирао временски период од 1946 до 1957 уочивши с правом све тешкоће које су везане за развој и напредак тешке индустрије у ФНРЈ, с обзиром на то што је раније та грана производње била веома занемарена. Детаљно се осврће на стање и задатке тешке индустрије у Петогодишњем плану, те наглашава да је требало понајприје „ликвидирати привредну и техничку заосталост“, затим „подићи и учврстити привредну и одбранбену снагу земље“ и „учврстити и даље развити социјалистички сектор народне привреде. . .“ Уз студију приопћени су и табеларни прилози, веома значајни због тога што је уз локалитет у назначеним рубрикама означен почетак изградње и пуштање у погон појединог привредног новог објекта, као и капацитет и количина производње. На крају је објављена основна литература којом се аутор служио, а која ће као и сама студија бити од користи и за стручњаке који се у Црној Гори баве савременом привредном проблематиком.

Расправа Мије Мирковића — Матија Влачић Илирик у Јени (1557—1561) — као и ранији радови овог академика, значајан је прилог којим је освијетљен рад заслужног Истријана Влачића, тог великог научника. Академик Мирковић је на темељу необјављеног изворног материјала закључо да „Јена и Влачић нису

могли никако да се сложе. То је био један несугласни однос између једног великог научника међународног карактера, који је дошао издалека и навикао се кретати у великим просторима, свеобухватног погледа, који је у исто вријеме био с мислима на Скандинавију, Пољску, Чешку, Штрасбург и Базел, на аустријске и југославенске земље, који је пратио збивања на бечком двору и на турској граници и све идејне покрете у свијету и једнога малог провинцијског града с локалним хоризонтом, који се увлачи у себе“. Уз расправу објављен је и опширан ресиме на њемачком језику.

Рад Данила Клена — Галије и Галијоти из Истре и отока некадашње сјеверне Далмације за Млетачку армаду (XI—XVIII ст.) — значајан је прилог у коме аутор на темељу необјелодањене грађе износи живот галиота-обвезника на млетачкој армади у временском распону млетачке доминације у нашим крајевима. Писац износи да је то помагање млетачке ратне морнарице било обавезно и да су наши крајеви, у наведеном случају сјеверна Далмација, Истра и острва Црес, Осор, Крк, Раб и Паг, морали давати људски материјал за потребе „serenissime“. Аутор је установио да су постојале разне врсте галијота, и то галијоти обвезници по поданичкој дужности, кажњеници који су на темељу пресуде морали на галији отслужити казну, најамници које су у најмљивали млетачки агенти а плаћала их Венеција, затим „зонтарели“ који су одлазили на галију као најмљена замјена за изжребане обвезанике и, напосљетку, понешто ратних заробљеника и робова. Уз рад је објављено неколико факсимила докумената и занимљиве фотографије галија из старих рукописа.

За историчара који се бави политичком историјом Црне Горе у другој половини XIX стољећа од важности је опсежан рад Bernarda Stullia — Албанско питање (1875—1882). Аутор износи веома значајне и важне моменте из албанске прошлости, с обзиром на ситуацију прије и након Берлинског конгреса, када је у центру европске политике такозвано „Источно питање“, у коме је и Албанија играла старовиту улогу. Стули наглашава да се г. 1877 поново јављају стари планови и тежње за „... савезом сјеверно албанских племена с Црном Гором, против Турака...“ Затим износи да су, додуше повремено, избијале између Албанаца и Црногораца племенске свађе и несугласице“. . . али фронталног црногорско-албанског спора и борбе никада није било у правом смислу ријечи; напротив, питање се неке фронталне етничке границе никада није ни постављало. . .“ На крају расправе су објављени факсимили значајнијих докумената. Опширан енглески ресиме омогућиће и иностраним стручњацима читање и проучавање тога рада, који износи на видјело значајне нове моменте с обзиром и на општу европску историју поткрај XIX стољећа.

Мирослава Деспот